

Min flukt fra det røde Pole¹⁰²⁹⁵¹

**Av STANISLAV
MIKOLAJCZYK**

fhv. polsk statsminister
og leder for det polske
bondeparti.

Offisielt 3. 2. 48.

Jeg kan nå fortelle hvordan jeg klarte å flykte fra Polen. Men jeg utelater selvfølgelig navn og begivenheter som kunne gi kommunistene påskudd til å hevne seg på dem som hjalp meg.

Vi var 8 stykker som flyktet ad fem forskjellige ruter. Seks av oss kom unna. De to som ble fakkert var Vincent Brynja, bondepartiets økonomisjef og Maria Hulevicz, min sekretær. De ble begge grepet i Tsjekkoslovakia og sendt til Polen av NKVD. Tsjekkoslovakia som engang var et fristed for polske flyktninger, og som nu angivelig styres av menn som selv nøt godt av asylretten da nazistene var ute etter dem, må bære skammen for at de polske patrioter ble utlevert til kommunistene.

De som nådde friheten, utenom meg selv, var Stefan Korbonski og hans kone, Kazimiers Baginski og hans kone og min sekretær Pavel Zaleski. Jeg vil imidlertid bare fortelle om min egen flukt, og jeg vil forutskikke en enkelt bemerkning: Det er vondt å bli tvunget til å flykte når ens eneste «forbrytelse» er å ha kjempet for den frihet og uavhengighet som Polen var blitt lovet av sine allierte. Dobbelte vondt er det å reise fra det prektige, ulykkelige polske folk som gjør så tapper motstand mot den røde fascisme.

Flukten ble iverksatt den 20. oktober 1947, to dager etterat jeg hadde fått sikker beskjed om at jeg ville bli arrestert så snart riksdagen trådte sammen igjen noen dager senere. Dødsdommen var allerede undertegnet, det gjensto bare å føre en «rettssak».

Den første vanskelighet var å slippe vekk fra de ti medlemmer av sikkerhetspolitiet som stadig omga meg. Jeg benyttet meg av deres gjennomførte lyttetjeneste, og fortalte forskjellige av mine venner at jeg hadde tenkt å reise fra byen noen dager — til en så jeg at

Fortsatt, side 2, spalte 2.
(Min flukt —)

Mikolajczyks dramatiske flukt fra Polen to dager etterat han fikk vite at hans dødsdom allerede var underskrevet, beskrives i dagens artikkel. Hans første vanskelighet var å slippe vekk fra de ti mann fra sikkerhetspolitiet som fulgte ham overa. Da han hadde lurt seg unna dem i Wrszawas gater, kom han seg inn på et tog med billett som hans sekretær hadde kjøpt. Han skiftet tog flere ganger før han gikk av i en liten landsby Vest-Polen. Så dro han til fots til en ny landsby hvor han fikk hest og vogn fram til en skogvokter som lovet å hjelpe han. Skogvokteren dro avsted for å ordne transporten over grensen mens Mikolajczyk ble liggende i låven i tre døgn og vente. De andre dagen hørte han plutselig sirener nærme seg, fem mann fra sikkerhetspolitiet svangte inn foran den vesle stuen og med hånden på pistolen gikk de fram til døren.

dag aften 3. februar

Nr. 5

Fortsatt fra 8. side.

Min flukt —

Jeg ville besøke min bror i Poznan en annen at jeg skulle reise til Krakow og så videre. Jeg visste at alle disse talelsene ville bli oppsnappet av pol og kanskje forvirre det såpass at fikk noen dagers respitt før flukten oppdaget.

Om ettermiddagen den 20. oktober bilte jeg hjem fra et styremøte, og min dyktige sjåfør, Tryc, om å kjøre så fort som mulig. Jeg så at min vakt, — ni menn og en ung pikstyrtet inn i sine to biler og kjørte oss. Tryc not den slags kappkjøring med våre faste forfølgere, og den den overtrådte han mesteparten Warszawas trafikkbestemmelser. Vi hjem i god tid før de andre, og kjørte rundt kvartalet og parkerte len slik at den pekte i motsatt kjørning av den vanlige. Politifolk kom inn i gaten den veien de gikk og stoppet på den andre siden av gaten.

Jeg ba Tryc vente på meg et minutt. Så gikk jeg inn og forfru Hulevicz og Zaleski at jeg prøvde å flykte. De begynte øyeblikkelig å realisere sine egne planer. Jeg samlet sammen noen toaletter, ga jeg Zaleski de nødvendige instruksjoner. Han skulle bli med meg i hoppet ut så snart politifolkene kom oss av syne, gå til jernbanestasjonen, kjøpe en billett for meg til Leszno så møte meg der klokken 20.

Vi skyndte oss ut. Klokken var omtrent 18, og det var allerede ganske mørkt. Tryc startet som et katapult mens politifolkene først måtte snu lenene, og det ga oss noen verdifulle sekunder. Tryc suste rundt hjørnet, inn i en hovedgate og trakket gater helt ned. Da vi hadde kjørt gjennom kvartaler, stoppet vi. Zaleski hoppet og gikk til stasjonen, mens jeg ba svinge inn i en sidegate og slå av. Like etter så jeg at politifolkene dnedover hovedgaten på jakt etter

Jeg sa ikke noe til Tryc om at ville stikke av, for jeg visste at han bli forhørt så snart det ble kjent at var forsvunnet. Derfor ba jeg ham meg av ved Hoza nr. 14, hvor en av meg hadde bodd. Så sa jeg til at han kunne kjøre bilen på et øyeblikk og ta seg fri noen dager, for jeg selv tenkt å ta en liten ferie.

I halvannen time kjørte jeg i kryss og tvers gjennom Warszawa, i nye drosjebiler, og til slutt gikk av i nærheten av stasjonen. Klokken nesten 20. Zaleski ventet på meg, hilste høytidelig på hverandre, og kjente en billett i hånden. Jeg gikk gjennom sperringen og inn i Kupeen var smekkfull av passasjerer. Jeg fant en hjørneplass, holdt en opp for ansiktet, og litt etter sovnet.

Tidlig i grålysningen den 21. oktober gikk jeg av toget i Ostrow og annet tog til Leszno. Men underveis jeg av ved en liten stasjon som jeg kan si navnet på. Jeg var godt kjendene landsdelen, for jeg hadde bodd som barn. Riktignok var det en chance for å bli gjenkjent, men til gjeld var jeg fortrolig med terrenget. Jeg gikk til en landsby i nærheten, og på hos en bonde og sa at jeg var funksjonær i UNRRA. Han gikk med på å la meg få låne hest og vogn. En liten gutt kjørte meg til en landsby, og derfra gikk jeg inn i et skogholt og banket på døren hos skogvokter. Det var en risiko, men ble rolig så snart jeg hørte stemmen hans. Han talte en dialekt fra Polen.

Jeg ba om å få et glass melk, inn og lukket døren bak meg. Må virket mistenksom, for sikkerhetspolitiet hadde fått følt fram mot politifolkene fordi de trodde at de samme